

Kristinehamns Kommun
kommunen@kristinehamn.se

2023-05-31

1 (18)

Dnr SI 2023:1947

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning av
grundsärskolan vid Stenstalidskolan F-9
i Kristinehamns kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av Stenstalidskolan F-9 avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fem områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i *hög utsträckning*, i *flera delar* eller i *låg utsträckning*. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid Stenstalidskolan F-9 i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver skaffa ett bredare underlag för analys av verksamhetens kvalitet gällande såväl undervisningens genomförande som en samlad bild av elevernas progression över tid.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att lärarna under ledning av rektorn skapar en tydlig och för eleverna bekant struktur som används i all undervisning.

Social gemenskap, aktivt deltagande och trygghet

Skolan arbetar i hög utsträckning för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet.

Bedömning och betyg

Skolan bedriver i flera delar ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver skapa förutsättningar för alla som undervisar grundsärskolans elever att samverka kring bedömningsfrågor i syfte för att utveckla en gemensam förståelse för grundsärskolans betygskriterier och kriterier för bedömning.

Huvudmannens styrning och stöd

Huvudmannen stödjer i låg utsträckning skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver utveckla sitt arbete med att göra självständiga bedömningar och analyser av grundsärskolans måluppfyllelse för att säkerställa att syftet med utbildningen uppfylls.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **26 januari 2024** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2023:1947) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 4, 5, 9–10 §§, 2 kap. 9–10 och 34 §§, 4 kap. 4–7 §§ och 11 kap. 2-3, 5, 8, 13 § skollagen (2010:800).

Läroplan för grundskolan (Lgrsär22), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.4 Skola och hem, 2.6 Skolan och omvärlden och 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr flera delar skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att rektorn tillsammans med personalen följer upp skolenhetens trygghetsresultat, analyserar dessa och vidtar vid behov förbättringsåtgärder. Däremot saknas en bred uppföljning och analys avseende kunskapsresultat samt att rektorn inte på ett systematiskt sätt skaffar sig en bild av undervisningens kvalitet. Utifrån de resultat som följs upp och analyseras beslutar rektorn om utvecklingsinsatser. Däremot saknas en tydlig uppföljning av att beslutade insatser också ger önskad effekt. Rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet så att lärmiljön är tillgänglig men begränsas av att verksamheten är placerad i tillfälliga lokaler. Rektorn verkar förvisso för att all personal har den reella kompetens som krävs för att möta elevgrupperna på skolan. Däremot visar granskningen att det finns ett behov av att nyanställas, såväl lärare som elevassistenter, kompetenser kartläggs tidigt så att de får en introduktion i skolans arbets- och förhållningssätt samt eventuella kompetensutvecklingsinsatser för att kunna undervisa och stödja eleverna.

Uppföljning, analys och förbättringsområden

Rektorn följer upp och analyserar skolenhetens resultat i begränsad omfattning. Av intervjuer med rektorn och lärarna framgår att lärarna följer upp och analyserar elevernas progression i syfte att utveckla undervisningen i respektive ämne och ämnesområde. Lärarna dokumenterar och delger rektorn detta tillsammans med vilka insatser som ska genomföras för att utveckla undervisningen. Däremot gör rektorn inga sammanställningar över skolenhetens samlade resultat i syfte att till exempel göra jämförelser av elevernas progression i de olika ämnena eller i olika årskurser. Av intervjuer framkommer att de uppföljningar och analyser som lärarna genomför och

som rektorn tar del av inte heller omfattar alla ämnen och ämnesområden. Rektorn beskriver att det hittills istället har varit fokus på ämnena engelska, matematik och svenska. Däremot följer rektorn tillsammans med lärarna upp trygghetsresultat på ett för eleverna anpassat sätt, vilket beskrivs närmare under området *Social gemenskap, aktivt deltagande och trygghet*.

Rektorn skaffar sig inte löpande kunskap om undervisningens kvalitet. Av intervjuer med såväl lärare som rektorn framgår att rektorn förvisso genomfört vissa lektionsobservationer men att det inte skett med någon systematik och endast för några lärare. Det framgår av intervju med rektorn att hen har som ambition att genomföra observationer av lärarnas undervisning i högre omfattning men att man hittills har prioriterat att besöka lektioner där det finns indikationer på att undervisningen inte fungerar lika väl. Rektorn beskriver därtill att även om hen deltar i undervisningen vid sådana indikationer skulle en specialpedagog kunna bidra mer med att både skapa en bild av undervisningen och stötta i utvecklingen av den.

Utifrån den uppföljning och analys som genomförs av rektorn tillsammans med sin personal beslutar rektorn om förbättringsåtgärder i syfte att utveckla verksamheten. Av intervjuer och inkommen dokumentation framgår exempel på sådana insatser både för hela skolenheten men också riktade insatser kopplat till respektive arbetslag. Av intervjuer med de olika personalgrupperna framgår att de saknar uppföljningar av beslutade åtgärder. De beskriver att många byten i skoledningen/organisationen har varit ett problem för att skapa en kontinuitet i utvecklingsarbetet.

Ledning och organisation

Rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet med fokus på att skapa en tillgänglig lärmiljö men begränsas av att verksamheten under en längre tid är placerad i tillfälliga lokaler. Grundsärskolan delar skola och lokaler med elever på grundskolan men finns placerade på olika ställen beroende på årskurs och om eleverna i första hand läser ämnen eller ämnesområden. Exempelvis är den verksamhet där elever läser ämnesområden tillfälligt placerad i en tidigare verksam grundskola utanför själva skolområdet för Stenstalidskolan F-9. Dessutom finns begränsningar i den fysiska lärmiljön som till exempel att de elever som läser ämnesområden inte har en utemiljö anpassad för elevgruppen. Ytterligare exempel är att det finns elever som inte kan delta i all undervisning eller inte kan gå med till skolans matsal på grund av att lokalerna inte är tillräckligt anpassade. Det framgår även att det saknas grupprum, vilket hindrar lärarna att organisera sin undervisning men även i situationer där skolans personal behöver hantera enskilda elever utanför ordinarie klassrum. Att eleverna är utspridda på olika ställen påverkar även deras möjligheter till social interaktion som finns beskrivet senare i det här beslutet.

Specialpedagogens tjänst på skolenheten är alltför begränsad för att kunna stödja skolans lärare och elevassistenter kring att skapa en tillgänglig pedagogisk miljö. Av intervjuer med elevhälsa, lärare och rektorn framgår att specialpedagogens uppdrag främst är att ha fokus på enskilda elevärenden och att enstaka assistenter/lärare vid behov fått handledning men att specialpedagogen inte är med i det löpande arbetet på skolenheten. Exempelvis saknas forum för att regelbundet samverka och stötta lärarna eller för att träffa övriga funktioner i elevhälsan. Skolinspektionen vill i sammanhanget påpeka vikten av elevhälsans delaktighet i arbetet med att skapa miljöer som främjar elevers lärande, utveckling och hälsa samt att elevhälsan behöver ha ett nära samarbete med skolans övriga personal. Detta genom att exempelvis elevhälsans kompetens tas tillvara i arbetet med att kartlägga och anpassa den pedagogiska verksamheten och dess lärmiljöer efter elevernas olika förutsättningar och behov. Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn tillsammans med huvudmannen kartlägger behovet av specialpedagogisk kompetens som har förutsättningar att samverka med såväl övrig elevhälsa som övrig personal.

Rektorn verkar förvisso för att all personal har den reella kompetens som krävs för att möta elevgrupperna på skolan. Lärarna uttrycker dock under intervjun att den kompetensutveckling som getts inte alltid varit anpassad efter grundskolans behov, exempelvis när denna sker tillsammans med grundskolans lärare. Rektorn beskriver att hen har kännedom om lärarnas uppfattning och lärarna har därför tillsammans initierat egna träffar där de läser gemensam litteratur och diskuterar dessa. Däremot framkommer det under intervjuer att nya lärare och elevassistenter inte introduceras i skolans rutiner samt arbets- och förhållningssätt. Till exempel finns det behov av att tydliggöra förhållningssätt kring bemötandefrågor och hur personal ska hantera elever som får affektutbrott. Både elevassistenter och lärare berättar i intervju att de snarare delar med sig av skolans sådana arbets- och förhållningssätt informellt än att det sker medvetet på skolenheten. Skolinspektionen vill därför göra ett medskick att nya medarbetares kompetenser kartläggs tidigt så att de får en introduktion i skolans rutiner och arbetssätt- och förhållningssätt för att kunna möta den aktuella elevgruppen. En sådan kartläggning kan också tidigt visa på eventuella kompetensutvecklingsinsatser.

Rektorn möjliggör för elever att utifrån sina förutsättningar få en flexibel utbildning där eleverna kan läsa en kombination av ämnen och ämnesområden. Av intervjuer och inkommen dokumentation framgår att elever kan läsa både ämnen och ämnesområden samt en kombination av ämnen och grundskolans kursplaner. Både elevhälsan och rektorn beskriver att det finns en flexibilitet i organisationen så att eleverna ges möjlighet till detta både inom den ordinarie undervisningsgruppen men

också att elever läser ämnen tillsammans med elever på grundskolan som skolenheten delar lokaler med.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver skaffa ett bredare underlag för analys av verksamhetens kvalitet gällande såväl undervisningens genomförande som en samlad bild av elevernas progression över tid.

Av granskningen framgår att rektorns uppföljning saknar tillräcklig bredd för rektorn ska kunna få en helhetsbild av verksamhetens kvalitet. För att rektorn ska kunna fatta beslut om adekvata utvecklingsinsatser behöver beslut föregås av en analys som bygger på ett brett underlag som även innefattar att systematiskt och kontinuerligt informera sig om hur den faktiska undervisningen bedrivs och att uppföljningen omfattar en större bredd av elevernas progression så att det inte begränsas till vissa ämnen.

Av skollagen framgår bland annat att rektorn ansvarar för att det på skolenhetsnivå genomförs ett systematiskt kvalitetsarbete som består av kontinuerligt planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Av Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete framgår att rektorn bör se till att det finns ett fungerande system och ändamålsenliga former för uppföljning och utvärdering. Rektorn bör vidare se till att dokumentationen är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser, skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete, samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att bredda och fördjupa sitt underlag för analys. Rektorn behöver i det arbetet försäkras om att den progression som lärare rapporterar in verkligen kan ligga till grund för att rektorn ska kunna göra jämförelser över tid. Även den uppföljning och analys som lärare genomför behöver omfatta alla ämnen/ämnesområden. Rektorn behöver också löpande och på ett mer systematiskt sätt skaffa sig kunskap om undervisningens genomförande och sätta den i relation till den uppföljning och analys av elevernas kunskapsprogression

Rektorn bör vidare se till att dokumentationen är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser, skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens

kvalitetsarbete, samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten. Skolinspektionen vill påpeka vikten av att det finns en sådan dokumentation speciellt md vad som framkommer senare i beslutet där granskningen visar att huvudmannen har ett mycket begränsat underlag för att kunna göra självständiga bedömningar av verksamheten.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 §, 11 kap. 2, 6 och 11 §§ skollagen.

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

Lgrsär22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar och 3. Kursplaner.

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att undervisningen i stor utsträckning är varierad och balanserad på en för eleverna anpassad nivå. Eleverna ges i huvudsak ett aktivt lärarstöd med individanpassade hjälpmedel. Det finns en tydlig och för eleverna bekant struktur över skoldagen. Även om även undervisningen följer en tydlig struktur där lärarna förmedlar syftet på ett för eleverna anpassat sätt så visar granskningen att det finns undervisning där eleverna inte får samma tydliga struktur.

Varierad och stimulerande undervisning

Undervisningen är varierad och består av olika typer av uppgifter och aktiviteter som stimulerar elevernas utveckling och lust att lära. Av intervjuer och observationer framgår att lärarna planera sina lektioner så att de innehåller en stor variation av uppgifter och aktiviteter som till exempel digitala pedagogiska program, titta på film, genomföra praktiska moment eller skriftliga uppgifter. De observerade lektionerna innehöll också aktiviteter som att elever fick ta del av individuellt arbete, samarbete övriga elever och genomgång av läraren. Under de genomförda observationerna är dessutom arbetsuppgifter och aktiviteter utformade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov. Eleverna ges i huvudsak ett aktivt lärarstöd så att de kommer igång och bibehåller sitt engagemang på lektionerna. Under observationerna ges flera goda exempel på hur lärarna/elevassisterna förklara de olika uppgifterna/aktiviteterna på olika sätt för eleverna samt att de fångar upp elevernas upplevelser i

undervisningssituationer. Dessutom använder sig lärarna ofta av time-timers för att tydliggöra hur länge eleverna förväntas arbeta med ett moment.

Lär miljön är utrustad med alternativa kommunikationsstöd, tidshjälpmiddel och lärvärktyg som syftar till att ge eleverna goda förutsättningar att tillgodogöra sig undervisningen och dessa är utformade efter elevernas förutsättningar och behov. Till exempel används scheman med bildstöd på individ- och gruppnivå samt att personalen använder digitala hjälpmedel, taktila material och tecken som stöd för att kommunicera med eleverna.

Strukturerad undervisning

Undervisningen följer i huvudsak en tydlig och väl bekant struktur. Av intervjuer och lektionsobservationer framgår att det finns tydliga rutiner vid skoldagens start som syftar till att ge eleverna en förutsägbar skoldag och klargöra innehållet i undervisningen. Av intervjuer och observationer framgår att lärarna på ett tydligt och för eleverna välbekant sätt går igenom skoldagen så som dess innehåll och vilka elever och personal som de kommer att möta under dagen. Eleverna är också delaktiga genom att lärarna låter de hålla i olika moment. Strukturen tydliggörs ytterligare genom tydliggör för eleverna var i schemat de befinner sig genom att exempelvis markera i schemat var de befinner sig. Såväl strukturen över skoldagen som undervisningens innehåll presenteras med hjälp av olika hjälpmedel som bildstöd och olika taktila material. Under såväl intervjuer som observationer framgår att merparten av lärarna arbetar för att tydliggöra syftet med undervisning och utifrån elevgruppen anpassat sätt. Till exempel med att starta lektionen med att konkretisera vilka förmågor som eleven ska utveckla. Att det finns sådana tydliga rutiner bekräftar även eleverna under intervjun. Dock framgår det av samtliga personalintervjuer och med rektorn att det finns undervisning som inte utgår från samma tydliga struktur. En konsekvens av att eleverna inte möter den struktur de är vana vid är att arbetsron påverkar negativt och att eleverna inte klarar att arbeta i samma omfattning som annars.

Eleverna ges goda möjligheter att lära tillsammans. Aktiviteter och arbetsuppgifter anpassas så att eleverna kan delta på olika sätt, till exempel genom stöd av en assistent eller att eleverna under ledning av läraren tränas i att dela med sig av sina tankar och att lyssna på varandra. Av observationer framgår också goda exempel på hur eleverna får ta del av varandras arbeten.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att lärarna under ledning av rektorn skapar en tydlig och för eleverna bekant struktur som används i all undervisning.

Undervisningen tydliggörs i huvudsak för eleverna så att de förstår innehållet och syftet med lektionen. Däremot framgår det av granskningen att eleverna också möter en undervisning där så inte är fallet vilket leder till att eleverna inte får en undervisning av god kvalitet i hela sin utbildning.

Av 3 kap. 2 § skollagen framgår att alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. En viktig del i en undervisning som är välstrukturerad och organiserad är att läraren ser till att det finns en struktur på lektionerna. Läraren behöver både tydliggöra för eleverna vad de förväntas göra men också vad de ska lära sig. Det handlar om att sätta in den lärande aktiviteten i ett sammanhang och göra det begripligt för eleverna.

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn och lärarna att skapa en tydlig och väl bekant struktur i all undervisning. Detta genom att rektorn till exempel organiserar så att alla lärare kan samverka och ges möjlighet att delge varandra hur de konkret arbetar för att skapa en tydlig struktur för eleverna där också syftet med undervisningen ingår. Detta så att goda exempel lyfts fram och kan utvecklas ytterligare. Rektorn kan också med fördel skapa förutsättningar för lärarna att auskultera hos varandra. Ett sådant utbyte bör ske mellan de olika arbetslagen på skolenheten men även omfatta de lärare som undervisar aktuell elevgrupp men som är anställda på grundskolan.

Social gemenskap, aktivt deltagande och trygghet

Författningsstöd

1 kap. 4–5 och 10 §§, 3 kap. 2 §, 5 kap. 3 §, 6 kap. 6–8 §§ och 11 kap. 2 § skollagen. Lgrsär22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.3 Ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i flera delar för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är det finns ett medvetet trygghetsskapande arbete som gynnar elevernas möjlighet att ha ett socialt umgänge, främst inom den egna undervisningsgruppen. Däremot deltar eleverna i begränsad omfattning i olika aktiviteter i syfte att stärka den sociala gemenskapen

utanför den egna undervisningsgruppen. Lärarna genomför regelbundet aktiviteter som ger eleverna erfarenheter av närsamhällets arbets-, förenings- och kulturliv. I det arbetet arbetar lärare samt elevhälsa medvetet arbete med att utveckla eleverna digitala förmåga att leva och verka i en digital vardag samt stärka elevernas förmåga att göra medvetna val som rör sexualitet och relationer. Dock är studie- och yrkesvägledaren endast involverad i ett sådant arbete för elever i årskurs 7-9.

Trygghet i sociala sammanhang

På skolenheten bedrivs ett aktivt arbete som syftar till att eleverna ska känna sig trygga i sociala sammanhang, men främst inom den egna undervisningsgruppen och med dess personal. Av intervjuer och inkommen dokumentation framgår att elevernas upplevelse av tryggheten följs upp regelbundet. Uppföljningen anpassas utifrån elevernas förutsättningar och behov för att göra det möjligt för samtliga elever att ge sin bild av tryggheten. Det sker till exempel genom enkäter, utvecklingssamtal, samtal med vårdnadshavare och observationer. Respektive arbetslag sammanställer uppföljningen och ger förslag på åtgärder som redovisas till rektorn. Inom den egna undervisningsgruppen finns ett såväl förebyggande som åtgärdande arbete som syftar till att skapa en trygg social gemenskap. Exempel på sådana åtgärdande insatser utifrån uppföljningen är att personalen fått kompetensutveckling kring lågaffektivt bemötande samt att lärarna justerat rastschemat i en undervisningsgrupp för att minska konflikter. Det finns också tydliga rutiner för hur eleverna tas emot, startar sin skoldag och vilka elever som är i skolan och vilka som är frånvarande samt hur man förklarar vilken personal som kommer att vara närvarande i klassrummet.

Däremot finns det inte ett lika medvetet trygghetsskapande arbete utanför den egna undervisningsgruppen. Av både intervjuer, observationer och inkommen dokumentation framkommer att det finns utmaningar kring att eleverna ges möjlighet att mötas i sociala sammanhang utanför den egna undervisningsgruppen. Som tidigare beskrivits har eleverna sin undervisning på geografiskt olika delar på skolan som även delas med en grundskola med samma årskurser som grundsärskolans elever. Av såväl intervjuer som av inkommen dokumentation framgår att eleverna, beroende på årskurs och om de läser ämnen eller ämnesområden, har olika förutsättningar att möta andra elever utanför sin egna undervisningsgrupp. Dels på grund av att det finns fysiska begränsningar i lokalerna och dels på grund av att sådana möten mellan elevgrupper inte organiseras i någon högre omfattning. Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet men vill poängtera vikten av rektorn tillsammans med lärarna kartlägger både vilka hinder och vilka ytterligare möjlighet som finns för elever att möta andra elever utanför den egna

undervisningsgruppen. Både inom grundsärskolans verksamhet men även elever som läser grundskolan på Stenstalidskolan.

Deltagande i samhällsliv

Lärarna bedriver ett aktivt arbete för att öka elevernas förutsättningar att bli aktiva och delaktiga i det omgivande samhället. Av granskningen framgår att eleverna ofta gör utflykter och studiebesök där eleverna också får träna på vardagliga färdigheter. Av såväl genomförda intervjuer och av inkommen dokumentation framgår att lärarna planerar aktiviteter så att eleverna får delta i arbets-, kultur- och föreningsliv. Det saknas dock ett planerat arbete där studie- och yrkesvägledarens delaktighet och kompetens ingår, som syftar till att alla elever utifrån sina förutsättningar ska bli delaktiga i samhällslivet förutom för de elever som läser ämnen i årskurs 7-9. För eleverna i årskurs 7-9 är studie- och yrkesvägledare delaktig på olika sätt, bland annat genom att vara involverad kring praktikplatser men också genom att tillsammans med elever besöka gymnasieskolor. Dessutom arbetar studie- och yrkesvägledare årligen direkt gentemot eleverna utifrån ett framtaget material kombinerat med besök i kommunens stadsmiljö. Aktiviteterna tillsammans med undervisningen främjar också elevernas förmåga att leva och verka i en digitaliserad vardag. Lärarna lyfter flera exempel på hur eleverna får träna på digital inslag vid aktiviteter som till exempel att handla inför hem- och konsumentkunskap. Ytterligare ett exempel är "tema blåljus" där lärarna i samband med det använder polisens material för att träna eleverna i vad de kan dela och inte på nätet. Dessutom framgår av intervjuer och observationer att undervisningen regelbundet tar upp frågor som hur eleverna vet vad som är sant och falskt på nätet, faror kring sociala medier med, till exempel i samband med nyhets-sändningar eller när undervisningen tar upp källkritik. Av intervjuer och observationer framgår också att eleverna tränas i att kommunicera genom digitala verktyg. Även om Skolinspektionen inte har identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet vill vi särskilt påpeka vikten av att i ett planerat arbete för att ge eleverna förutsättningar till aktivt deltagande i samhällslivet bör studie- och yrkesvägledare ingå för samtliga elever. En studie- och yrkesvägledare kan bidra med särskild kompetens kring både förändringar i arbetsliv, olika yrkens kompetenskrav och olika utbildningsvägledare. Eftersom tankar om ett framtida vuxenliv grundläggs tidigt bör även lärare som undervisar i grundsärskolans tidigare årskurser ha tillgång till sådan kompetens. Skolverket har samlat exempel på hur skolor med stöd av studie- och yrkesvägledare kan integrera studie- och yrkesvägledning i undervisningen.¹

¹ Skolverket (2017) *Studie- och yrkesvägledning som hela skolans ansvar - Exempel från grundskolor, grundsärskolor, gymnasieskolor och vuxenutbildning*.

Bedömning och betyg

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 2 kap. 9 och 10 §§, 3 kap. 3, 5 och 7 §§ och 11 kap. 2, 3, 5, 11, 15–17, 19–23 §§ skollagen.

10 kap. 11 § skolförordningen.

Lgrsär22, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, 2.2 Kunskaper 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.4 Skola och hem, 2.7 Bedömning och betyg och 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan bedriver i flera delar ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att lärarna på ett tydligt sätt fortlöpande bedömer elevernas kunskapsutveckling och i huvudsak återkopplar till eleverna på ett för dem anpassat sätt. Visserligen dokumenteras elevernas kunskapsutveckling regelbundet men däremot varierar det om dokumentationen är möjlig att använda för uppföljning och analys i kvalitetsarbetet samt om den innehåller framåtsyftande kommentarer till elever och/eller vårdnadshavare. Vidare samverkar lärarna som undervisar elevgruppen endast i begränsad omfattning kring bedömningsfrågor.

Lärarnas fortlöpande bedömningsarbete

Lärarna bedömer visserligen kunskapsutveckling fortlöpande men det saknas likvärdighet i arbetet med att dokumentera denna kunskapsutveckling och progression så att den också kan användas i en uppföljning. Samt om dokumentationen innehåller återkoppling till eleverna som är framåtsyftande. Av såväl observationer som intervjuer med lärare framkommer att lärarna ger eleverna anpassad återkoppling utifrån sina bedömningar och att det görs löpande i undervisningen. Under Skolinspektionens observationer ges exempel på när lärarna bekräftar och berömmar eleverna i stunden samt ger återkoppling på vad de har klarat av under ett arbetsmoment. Ett ytterligare exempel är att det framgår av såväl intervjuer som observationer hur lärarna tydliggör vilka förmågor eleverna ska arbeta med under en lektion och summerar hur det har gått tillsammans med eleverna. Eleverna anger under intervjun att de sitter enskilt tillsammans med lärarna som förklarar så att de förstår hur det går för dem i de olika ämnena.

Visserligen dokumenterar lärarna regelbundet elevernas kunskapsutveckling men likvärdigheten i denna behöver stärkas så att dokumentationen också går att använda i en uppföljning och analys. Dessutom varierar det om den dokumenterade kunskapsutveckling innehåller en återkoppling till elever och vårdnadshavare som är framåt-syftande. Av intervjuer och inkommen dokumentation framgår att det finns kommunövergripande utvecklingsarbete i syfte att skapa en samsyn då det gäller hur lärarna löpande dokumenterar elevernas kunskapsutveckling. Skolinspektionen har under granskningen tagit del av elevexempel på hur lärarna över tid har dokumenterat deras kunskapsutveckling. Det finns framför allt en variation om det går att utläsa elevernas progression där elevernas styrkor lyfts fram eller om det finns en återkoppling som är framåtsyftande.

Samverkan i bedömningsfrågor

Lärarna saknar gemensamma forum för att samtala om betyg- och bedömningsfrågor i syfte att öka sin bedömarkompetens. Av intervjuer framgår att den samverkan som sker är informell och på lärarnas egna initiativ. Lärarna beskriver att den samverkan som sker görs spontant och i arbetslagen. Detta innebär också att de lärare som undervisar eleverna men är anställda på grundskolan inte har några forum för att synkronisera och samverka kring sina bedömningar med kollegor som undervisar i grundsärskolan. Lärarna anger under intervjun att de påtalat ett behov av att öka sin bedömarkompetens och att samverka med varandra i högre utsträckning. Rektorn är medveten om att lärarna har ett behov av att på ett organiserat sätt samverka kring bedömningsfrågor. Rektorn har som avsikt att det ska finnas inplanerade tider för att prata om bedömningar och att även de lärare som är anställda på grundskolan och som undervisar grundsärskolans elever ska ingå i den samverkan.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver skapa förutsättningar för alla som undervisar grundsärskolans elever att samverka kring bedömningsfrågor i syfte för att utveckla en gemensam förståelse för grundsärskolans betygskriterier och kriterier för bedömning.

Verksamheten är inte organiserad på ett sådant sätt att det finns möjlighet till samverkan mellan lärare i betyg- och bedömningsfrågor och det ingår inte heller ett arbete för att utveckla lärares bedömarkompetens. Exempelvis saknas ett gemensamt arbete med att tolka och konkretisera värdeorden för de olika kravnivåerna. Om lärarna inte samverkar och medverkar i några gemensamma forum kring betyg- och

bedömningsfrågor finns en risk att de utvecklar egna "måttstockar" för sina bedömningar.

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var den anordnas. En likvärdig utbildning innefattar även att elever bedöms på ett så likvärdigt sätt som möjligt. Enligt läroplanen har rektorn ansvaret för att personalen kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen vilket också omfattar frågor kring betyg- och bedömning.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att samtliga lärare som undervisar på skolenheten ges förutsättningar att samverka med varandra kring betyg- och bedömningsfrågor. Detta genom att rektorn kontinuerligt avsätter mötestid så att alla lärare som undervisar skolenhetens elever kan diskutera hur värdeorden i de olika kravnivåerna tolkas och förstås i förhållande till respektive ämne eller ämnesområde. För att ytterligare öka lärarnas bedömarkompetens och för att stärka likvärdigheten i lärarnas bedömningar kan arbetet även på sikt organiseras så att lärarna på ett systematiskt sätt får möjlighet att samverka med lärare från andra grundsärskolor. Som stöd i arbetet kan med fördel Skolverkets stödmaterial "Sambedömning i skola" användas.

Huvudmannens styrning och stöd

Författningsstöd

1 kap. 4 och 9–10 §§, 2 kap. 8–8 a, 11–13, 18, 25, 29 (undantag finns i 2 kap. 11 §§ Förordning [2011:326] om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare) och 34–36 §§, 4 kap. 3 och 8 §§ och 11 kap. 2 och 5 §§ skollagen.
Lgrsär22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, - Skolans uppdrag och - Varje skolas utveckling, 2.2 Kunskaper, 2.5 Övergång och samverkan, 2.6 Skolan och omvärlden och 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen stödjer i hög utsträckning skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att huvudmannen inte tar del av skolans alla resultat. Huvudmannen tar endast del av enstaka resultat och saknar sammantaget ett tillräckligt underlag att göra självständiga analyser gällande elevernas måluppfyllelse och kunskapsresultat utifrån. Huvudmannen har viss kännedom om grundsärskolans verksamhet men ger endast ett begränsat stöd till rektorn. Huvudmannen är med och bidrar till att underlätta

samverkan med både andra skolenheter och kontakter med omgivande samhälle, exempelvis genom att möjliggöra för praktik inom kommunen.

Huvudmannens uppföljning av verksamhetens kvalitet

Granskningen visar att huvudmannen sällan tar del av grundsärskolans resultat, eftersom det kvalitetsarbete som rektorn förmedlar är samlat för hela rektorsområdet. Underlaget som huvudman efterfrågar för skolenheten är dessutom mycket begränsad. Rektorn berättar att huvudmannen efterfrågar underlag kring elevernas närvaro och kränkingsanmälningar, men inte några andra resultat kopplat till skolenheten. Av inkommen dokumentation framgår också att det saknas kvalitetsrapport där det finns en sammanställning av skolans resultat. Rektorn beskriver att en anledning till att huvudmannen inte har efterfrågat andra resultat kan vara att huvudmannen inte vet vad de ska efterfråga. Eftersom huvudmannen inte har efterfrågat resultaten för respektive skolenhet saknas ett tillräckligt underlag att göra självständiga analyser gällande elevernas måluppfyllelse och kunskapsresultat. Vid skolenheten samlar först biträdande rektor ihop underlag till det systematiska kvalitetsarbetet, vilket sedan rapporteras till rektor som sammanställer ett samlat kvalitetsarbete för hela rektorsområdet. I rektorsområdet ingår flera skolenheter. Detta leder till att rektorn förvisso har god kännedom om sin verksamhet, men att huvudmannen har begränsade förutsättningar att göra självständiga bedömningar i frågor som rör vilka förutsättningar som kan behövas för undervisningen, kompetens hos personal eller lärverktyg och behovsanpassad utrustning. I intervju med rektor framkommer att hen har goda förutsättningar att göra många justeringar och anpassningar för att säkerställa att eleverna får en god utbildning, men att huvudmannen inte efterfrågar sådant underlag som ger möjlighet för huvudmannen att ta sitt ansvar fullt ut.

Behovsanpassat stöd till rektorn och skolenheten

Granskningen visar att huvudmannen förvisso har viss kännedom om skolenheten, men rektorn är den som både har kännedom om verksamheten och fördelar resurser både inom och mellan de skolenheter hen ansvarar för. Huvudmannen är endast i begränsad omfattning involverad i insatser kopplade till skolenheten. Nämndens stöd till skolenheten är framför allt genom den budgetmodell de beslutat om, som möjliggör att rektorn har en biträdande rektor med ansvar för grundsärskolan. Eftersom grundsärskolan delar område och delvis lokaler med en grundskola ges praktiska förutsättningar för samverkan mellan skolformerna. I intervjuerna beskrivs att den fråga som vanligen hanteras i kontakten med huvudmannen är att grundsärskolan är i tillfälliga lokaler. Rektorns ansvar för flera skolenheter medför att hen har förutsättningar att bedriva ett utvecklingsarbete tillsammans med flera biträdande

rektorer, varav en är ansvarig för den granskade grundsärskolan. Rektorn arbetar nära biträdande rektor för att identifiera vilka delar som behöver utvecklas i utbildningen vid skolenheten. I och med hur verksamheten är organiserad kan rektorn skapa samverkan mellan de skolenheter hen ansvarar för och gynna kontakter med omgivande samhälle. Huvudmannen är med och bidrar i detta, genom att skapa förutsättningar för praktikplatser inom den kommunala verksamheten som skolenhetens elever kan använda. Rektorn berättar att det finns stöd genom skolförvaltningen, i form av en kvalitetsstrateg som för dialoger med rektor om undervisning och ökad måluppfyllelse. Rektorn berättar att i och med att huvudmannen införde funktionen kvalitetsstrateg på förvaltningen har ledningsgrupperna blivit bättre på att skriva analyser av verksamheten. Ytterligare ett stöd som finns är i biträdande skolchef, som för dialoger med biträdande rektor med ansvar för grundsärskola och biträdande rektor med ansvar för gymnasiesärskolan. Huvudmannens organisation ger också rektorn förutsättningar att samverka med övriga rektorer i kommunen med ansvar för grundsärskolan.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver utveckla sitt arbete med att göra självständiga bedömningar och analyser av grundsärskolans måluppfyllelse för att säkerställa att syftet med utbildningen uppfylls.

Skolinspektionens granskning visar att även om huvudmannen har ansvar för grundsärskolan så saknas ett underlag för att kunna analysera verksamheten och vidta nödvändiga åtgärder för utbildningen. Det finns ett systematiskt kvalitetsarbete som omfattar hela rektorsområdet, men huvudmannen efterfrågar endast ett mycket begränsat underlag för respektive skolenhet inom norra rektorsområdet. Underlaget som efterfrågas rör elevernas närvaro och kränkingsanmälningar. Därmed överlämnar huvudmannen ett alltför stort ansvar för analysarbetet till rektorn. Det försvårar huvudmannens reella möjligheter att göra egna bedömningar av skolenhetens resultat, förutsättningar och kvalitet och utifrån det besluta om relevanta förbättringsåtgärder som kan bidra till att höja verksamhetens kvalitet.

Av skollagen framgår att varje huvudman inom skolväsendet ska, på huvudmannanivå, systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Av Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete framgår att ett av målen med analysarbetet är att identifiera faktorer som påverkar måluppfyllelsen och som kan utgöra utgångspunkter för utvecklingsarbetet. I arbetet med att hitta relevanta

förklaringar till måluppfyllelsen är det viktigt att huvudmannen hittar sätt att underbygga sina förklaringar med empiriska belägg som innehåller faktorer som huvudmannen kan påverka. Huvudmannen bör även söka förklaringar relaterade till hur skolornas faktiska organisation och arbete bedrivs. Vidare framgår att det både på huvudmannanivå och på enhetsnivå är viktigt att analysera hur förutsättningarna och arbetsprocesserna påverkar verksamhetens resultat och måluppfyllelse. I huvudmannens analys är det dessutom viktigt att ta hänsyn till enheternas egna analyser och bedömningar av vad som behöver utvecklas.

Skolinspektionen rekommenderar huvudmannen att utveckla arbetet med att göra självständiga bedömningar och analyser av grundsärskolans verksamhet. Huvudmannen bör till exempel följa upp elevernas kunskapsresultat samt elevernas upplevelse av trygghet i syfte att kunna göra en självständig analys av verksamhetens kvalitet. I nuläget tar huvudmannen del av den samlade analys som rektorn gjort för rektorsområdet. Detta försvårar för huvudmannen att se vilka styrkor och svagheter som finns i verksamheten och hur huvudmannen kan stödja arbetet vidare och vidta de åtgärder som behövs för att höja verksamhetens kvalitet.

På Skolinspektionens vägnar

X Helena Boëthius

Enhetschef
Signerat av: Helena Boëthius

X Fredrik Nellemo

Föredragande
Signerat av: Fredrik Nellemo

I handläggningen av ärendet har även Matilda Yvede medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Sju lektionsobservationer.
- En gruppintervju med elever.
- En gruppintervju med lärare.
- En gruppintervju med elevassistenter.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektor.
- En gruppintervju med representanter för huvudmannen.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden, respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder och styr rektorn skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation? Inom detta område granskas hur rektorn arbetar med uppföljning, analys och förbättringsåtgärder och hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att utvecklas så långt som möjligt? I detta område granskas om undervisningen är varierad och stimulerande samt om den är strukturerad.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet? I detta område granskas hur skolan arbetar med social delaktighet och att skapa trygghet.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning bedrivs ett regelbundet och systematiskt arbete med att bedöma, analysera och dokumentera elevernas kunskaper i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling? I detta område granskas hur skolan arbetar med fortlöpande bedömning och samverkan i bedömningsarbetet.

Bedömningsområde 5: I vilken utsträckning stödjer huvudmannen skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning? I detta område granskas huvudmannen som självständig aktör, om det sker ett långsiktigt och systematiskt utvecklingsarbete, huvudmannens behovsanpassade stöd till rektor och om det sker en samverkan mellan skolformer och det omgivande samhället.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 14 och 16 mars 2023. Besöket genomfördes av Fredrik Nellemo och Matilda Yvede.

Stenstalidskolan F-9 grundsärskola i Kristinehamns kommun har enligt uppgift från huvudmannen 42 elever i årskurserna 1-9. Det finns elever som läser enbart ämnen, enbart ämnesområden eller en kombination av dessa. Undervisningen sker åldersblandat. Skolenheten leds av en rektor och en biträdande rektor. Lokalerna på delas med grundskolan.

Bilaga 3: Formulär för huvudmannens redovisning

Detta formulär kan användas som stöd för er när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med den regelbundna kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?

Utvecklingsområde: Rektorn behöver skaffa ett bredare underlag för analys av verksamhetens kvalitet gällande såväl undervisningens genomförande som en samlad bild av elevernas progression över tid.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:
Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

Utvecklingsområde: Att lärarna under ledning av rektorn skapar en tydlig och för eleverna bekant struktur som används i all undervisning.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:
Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
Utvecklingsområde: Rektorn behöver skapa förutsättningar för alla som undervisar grundsärskolans elever att samverka kring bedömningsfrågor i syfte för att utveckla en gemensam förståelse för grundsärskolans betygskriterier och kriterier för bedömning.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:
Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

Utvecklingsområde: Huvudmannen behöver utveckla sitt arbete med att göra självständiga bedömningar och analyser av grundsärskolans måluppfyllelse för att säkerställa att syftet med utbildningen uppfylls.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:
Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras: